

Adalimumab lyfjagjöf vegna gigtarsjúkdóms

Adalimumab er í flokki líftæknilyfja sem draga nafn sitt af framleiðsluaðferð lyfsins, það er að lyfið er framleitt í lífandi frumum.

Lyfið er notað við bólgugigtarsjúkdómum eins og iktsýki, sóragigt og hryggikt og ýmsum öðrum sjálfsofnæmissjúkdómum.

Hvernig virkar adalimumab?

Bólgugigtarsjúkdómar valda brenglun í ónæmiskerfinu t.d. þannig að ákveðnir bólguvakar verða of virkir. Tumor necrosis factor (TNF) er einn þessara bólguvaka. Lyfið adalimumab hamlar virkni TNF og minnkar þannig bólgu.

Þegar lyfið er gefið vegna bólgugigtarsjúkdóms ætti að draga úr bólgum, eymslum og stirðleika. Það er einstaklingsbundið hversu fljótt árangur kemur fram. Sumir finna áhrif fljótlega, eða eftir 2-3 vikur, meðan aðrir þurfa lengri tíma. Adalimumab gefur góða virkni hjá allt að tveimur af hverjum þremur sem fá lyfið.

Búast má við að full virkni sé komin fram í síðasta lagi 5-6 mánuðum eftir að meðferð er hafin. Ef meðferðin skilar ekki árangri innan 3-6 mánaða þarf að endurskoða hana.

Ef vel gengur er líklegt að meðferðinni verði haldið áfram til lengri tíma. Ef þú ert einkennalaus skoðar gigtarlæknir þinn hvort hægt sé að lengja tímamill milli gjafa.

Undirbúningur fyrir meðferðina

Áður en meðferðin getur hafist þarf ákveðinn undirbúning, sem er:

- Blóðsýni
- Lungnamynd
- Berklapróf
- Yfirfara bólusetningar

Rannsóknirnar eru gerðar til að útiloka duldar sýkingar eins og t.d. berkla eða lífrarsjúkdóma, þar sem þessir sjúkdómar geta versnað eða vaknað upp við meðferðina.

Gjöf lyfsins

Adalimumab er gefið á 14 daga fresti með lyfjapenna undir húð, oftast í kvið eða læri. Hjúkrunarfræðingur kennir þér aðferðina á göngudeild. Ef þú treystir þér ekki til að sprauta þig er hægt að fá aðstoð til þess á heilsugæslustöð.

Í fylgiseðli lyfsins eru góðar leiðbeiningar um hvernig lyfjapenninn er notaður.

Hvað á að gera ef skammtur gleymist?

Ef lyfjagjöf gleymist gefur þú þér lyfið strax og þú manst eftir því og síðan næsta skammt 14 dögum síðar. Hafðu samband við göngudeildina ef þú ert í einhverjum vafa.

Geymsla lyfsins

Adalimumab á að geyma í ísskáp við 2-8 °C. Ef nauðsyn krefur, t.d. á ferðalögum má geyma lyfjapennann í 21-28 daga utan kælis, sjá nánar á fylgiseðli lyfs. Farga þarf lyfinu ef liðnar eru meira en fjórar vikur frá því það var tekið úr kæli.

Geymið lyfið á öruggum stað, þar sem börn ná ekki til.

Meðhöndlun á notuðum lyfjaumbúðum

Notuðum lyfjapennum og sprautum á að skila til eyðingar í apótek.

Aukaverkanir

Flestir þola adalimumab meðferðina án umtalsverðra aukaverkana.

Algengar aukaverkanir eru roði og eymsli á stungustað. Þá geta sýkingar eins og blöðrubólga, sýkingar í efri loftvegum og húðsýkingar komið fram. Auk þess finna sumir fyrir þreytu og flensulíkum einkennum daginn sem þeir fá lyfið.

Þeim sem fá meðferð með adalimumab getur verið hættara við að fá krabbamein í húð. Því er hvatt til þess að forðast beint sólarljós og nota góða sólarvörn utandyra.

Til athugunar

Mikilvægt er að fylgja þeirri skimun á heilsufari sem almennt er mælt með, svo sem brjóstamyndatöku, leghálsstroki, ristilspeglunum og reglulegri blettaskoðun hjá húðlækni.

Ofnæmisviðbrögð

Allvarleg ofnæmisviðbrögð eru mjög sjaldgæf en þau krefjast alltaf meðhöndlunar læknis.

Leitaðu tafarlaust læknishjálpar ef þú færð einhver af eftirfarandi einkennum:

- Öndunar- eða kyngingarerfiðleika.
- Þrota í andlit, tungu, varir eða háls.
- Sundl eða svima sem getur verið merki um lágan blóðþrýsting.
- Verulegan kláða í húð ásamt rauðum útbrotum.

Í neyðartilfellum er hringt í 112

Eftirfylgd

Gættu þess að eiga alltaf bókaðan tíma hjá þínum gigtarlækni til að hægt sé að meta árangur og öryggi lyfjagjafarinnar. Lyfið er leyfis skylt og gigtarlæknir þarf að sækja reglulega um leyfi fyrir meðferðinni til lyfjanefndar, yfirleitt fyrst eftir sex mánuði og svo árlega.

Sýkingar og veikindi

Ef þú ert með hita eða rúmliggjandi vegna veikinda tekur þú hlé á meðferðinni meðan þau ganga yfir. Ef þú þarft á sýklalyfjameðferð að halda lýkur þú henni áður en meðferð með adalimumab er haldið áfram.

Akstur

Adalimumab hefur ekki áhrif á hæfni til aksturs.

Skurðaðgerðir og læknisheimsóknir

Mikilvægt er að láta gigtarlækni eða hjúkrunarfræðing á göngudeild vita ef fyrirhuguð er skurðaðgerð eða inngrip hjá tannlækni. Einnig við húðflúr og speglanir. Það getur þurft að gera hlé á meðferðinni þar til skurðsár er gróið og saumar hafa verið fjarlægðir og engin merki eru um sýkingu. Eftir það heldur meðferðin áfram eins og frá var horfið.

Til athugunar

Segðu frá því að þú sért á meðferð með adalimumab við komu til lækna, tannlækna, á bráðamóttöku eða við innlögn á sjúkrahús.

Bólusetningar

Ráðlagt er að allir sem eru á adalimumab meðferð fari árlega í bólusetningu vegna influensu og fái bólusetningu við lungnabólgu áður en meðferð er hafin í samráði við gigtarlækni. Mælt er með að tímasetja bólusetningu þannig að hún sé mitt á milli þess sem sprautur eru gefnar. Þeir sem eru á líftækniyfjum mega ekki fá ákveðnar tegundir bóluefna, svokölluð lifandi bóluefni. Hægt er að fá upplýsingar um bóluefnin hjá lækni eða hjúkrunarfræðingi á göngudeild eða á heilsugæslu.

Á heimasíðu landlæknis eru upplýsingar um COVID bólusetningar, <https://www.landlaeknir.is/um-embattid/greinar/grein/item44635/onaemisbaelandi-lyf>

Adalimumab og önnur lyf

Adalimumab þolist yfirleitt vel með öðrum lyfjum og eru önnur hefðbundin gigtarlyf svo sem methotrexate gjarnan notuð samhliða. Óhætt er að taka verkjalyf eins og ibuprofen og paracetamol þrátt fyrir meðferðina.

Meðganga og brjóstgjöf

Áhætta á fósturskaða er ekki þekkt en ráðlagt er að ræða fyrirhugaðar barneignir við gigtarlækni m.t.t. lyfjagjafa og virkni sjúkdómsins.

Ferðalög

Þegar þú ferðast er mælt með því að vera með adalimumab í handfarangri. Ef ferðast er með meira en tvo penna þarf að tryggja kælingu í ferðalaginu. Þegar ferðast er til útlanda er ráðlagt að hafa meðferðis samevrópska sjúkratryggingakortið. Sótt er um það á sjukra.is.

Frekari upplýsingar

Ef þú ert í einhverjum vafa eða vantar frekari upplýsingar er þér velkomið að hafa samband við hjúkrunarfræðing á göngudeild eða leggja skilaboð fyrir gigtarlækninn þinn.

Hafðu samband við göngudeild eða heilsugæslustöð ef eftirfarandi hættumerki koma fram:

- Breyting á þvaglátum s.s. ef þau eru tíð, sárt er að pissa eða þvag er gruggugt og illa lyktandi.
- Hósti, uppgangur eða þyngsli fyrir brjósti.
- Líkamshiti hærra en 38,2°C.
- Breytingar á fæðingarblettum á húð eða nýir koma fram.

Í neyðartilfellum er hringt í 112

Símanúmer

Göngudeild innkirtla- og gigtarsjúkdóma er opin virka daga klukkan 8:00-15:00.

Skriptiborð Landspítala gefur samband við deildina, sími 543 1000.

Gagnlegar upplýsingar og vefsíður:

Upplýsingar um aukaverkanir og virkni lyfsins er að finna á fylgiseðli þess.

Upplýsingar á vef dönsku gigtarsamtakanna: <https://danskreumatologi.dk/laegemidler/>